

Universal Declaration of Human Rights - Baoulé

© 1996 – 2009 The Office of the High Commissioner for Human Rights

This HTML version prepared by the *UDHR in Unicode* project, <http://www.unicode.org/udhr>.

Sran mmla mun be mɛn nun ɔ boɛ

Ibo boɛ

Kɛ ɔ fin kɛ sran kwɔlakwa i sran buɛ ɔ fin blɔɔ'n ti, kɛ i sran-mmla ɔ nin sran kwɔlakwɔ liɛ'n sɛ'n ti, kɛ iso nin ye ɔ nin fɔundi, nanwɛ atin, aklunɔɛ ba mɛn nun'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ sɛ be si'a sran-mmla mun, nan sɛ be bu'a be like fi, i ɔ nin ye ɔ fa sa tɛtɛ yewa'n ba'nti, sange kɛ ɔ fin kɛ be seli kɛ mɛn nga mɔ i nun sran mun be di be fɔundi, mɔ be kwɔla be kan be klunklo ndɛ, be kwɔla be ɔ be klunklo like, mɔ sɛkunɛ ɔ nin yalɛ b'a jaso su, i ɔ mɛn mɔ be wan sran kundɛ i dan'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ i dan lika nin ye le kɛ ɔ fata kɛ mmla su awa ye ɔ nian sran-mmla mun be suɔ, kɛ ɔ ko yo nan b'a mianmian-man sran nan w'a faman ya w'a jaso-man be nga be fa kwɔlɛ nin sran tɛtɛ yolɛ be fa be tintin i su be wun'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ like nga ɔ ti kpa dan yeɛ mɛn mun b'afien janvɛ kekɛ diwa'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ mɛn unmuan nun nvle mun be yali be wan be kan be sie su yekun kɛ be te lafi sran-mmla su dan, sran ɔ ti like dan, ɔ le'a gua, bla nin yasua be sɛ. Be wan i ɔ'n ti, like nga ba ko yo nan sran mun b'a nyan alaje, nan aklunɔɛ w'a ba be wun, fɔundi nun, i ɔ like nin ye be wa yo'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ nvle nga be wo anyia ɔ nun, be wan be nin like nga be flɛ, kɛ "Mɛn mun be Bo Yekun Anyia" be bo yekun be bo mandɛn nan sran i fɔndi ɔ nin i sranmmla be kaci ninge mɔ sran kwɔlakwɔ i ti wo be bo'n ti

Kɛ ɔ fin kɛ nga ɔ ti kpa dan yeɛ kɛ sran mun be ngba be fa be ti be wɛ sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi be bo'n ti

Anyia Dan wan kɛ Ndɛ nga be kɛn ye'n, ɔ fata kɛ ɔ kaci kɛ like mɔ i dɛnman ye sran kwɔlakwɔ nian; mɛn kwɔlakwɔ be kundɛ be kɛn; ɔ ye ɔ nan mɛn kwɔlakwɔ su sran o, mɛn kun i siesielɛ ninge mun, be bu Ndɛ Dan nga i akundan cɛn kwɔlakwɔ, be bo mandɛn ɔ nin sran mun be fluwakɛɛ, ɔ nin ngwɛɛ kleɛ, be yo man sran mun be dan lika si sran-mmla ɔ nin fɔndi; kɛ be ko si be kpɔkun be yo blɛblɛ, mɛn kun nun o, mɛn ngba nun o, man sran mun be ngba be si i ɔ ndɛ: mɛn nga be trannin annuanzɛ dan i ase be nun sran mun o, be nga be wo i ɔfɛ mun be bo'no, ɔ fata kɛ i ɔ sran mun be ngba be si sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi.

Tikɛ kikɛ

Sran mun be ngba, kɛ be wu be ɔ, be ngba be sɛ, fɔndi nun, sran-mmala nun. Be si akundanbu, be si su ɔ fata kɛ sran mun be tran'n, be tran aniaan nun tranɛ.

Tikɛ 2

Sran-mmla ɔ nin sran-fɔundi nga ɔ wo Ndɛ dan nun, sran kwɔlakwɔ kwɔla fa ye ilɛ; ɔ le'a kɛ e ti sran nvle ngunmin, kɛ e wunnen ti'a kun, e anien ti'a kun, e bo lika ti'a kun, e like ɔwa ɔ ti i ngunmin, e politikɛ angundan ti'a kun, e fin'a lika kun, ɔ le'a kɛ wie ti sikafɛ, wie ti yalɛfɛ, kɛ wie mun be osu ti wɛngbi, wie mun be osu ti kanga.

I kungba yekun, be kwɔla'a kpaman sran mun be nun be se'akɛ nga ti bue nga su sran, nga be wun'en i liɛ wɛ'n kpa, be wun'an mɛn nga su ɔ fin ɔ: be kwɔla'a be se'a ɔ, kanzɛ sran fin nvle uflɛ suo, sɛ nvle ɔ ɔ le i fɔundio, kanzɛ i ti wo mɛn uflɛ i bo o, ɔ nunmɛn i ti bo nun tilɛ o.

Tikɛ 3

Sran kwalakwla, ɔ fata kɛ be sɛsɛ i nguan, be wukɛ i ɔ di i fɔundi, be sɛsɛ ibɔɔɔ ba unmuan.

Tikle 4

Be kwla'a be fa-man sran be kaci'a kanga. Sran kanga yolɛ nin i fatɔ ɔ nin i ninge i fa sɔ mun be yowa, ba tanninnin be ngba be atin.

Tikle5

Be kwla'a be ye'a sran fi like tɛtɛ mun, be wlɛ-mɛn i bisva, be kwla'a be yo-mɛn i ninge nga mɔ ɔ ye sran finfin, mɔ ɔ kaci sran kɛ blo nnɛn mun be sa.

Tikle 6

Lika kwlakwla nga sran kun wo, ɔ fata kɛ be bu i sran, ɔ fin i mmla su.

Tikle 7

Sran mun be ngba be sɛ mmla mu be nyrun; i sɔ'n ti, ɔ fata kɛ mmla mun be wutu be su, be ngba. sran kwlakwla, ɔ fata kɛ be wukɛ i nan sran nun kpakpawa w'a nyɛn-mɛn; sran nun kpakpawa ɔ ti kɛ Ndɛ nga i gblu tɔwa sa.

Tikle 8

Sran kwmakwla le atin ɔ ko to ibɔɔɔinvle su jɔlɛ difuɛmun, sɛ ɔ fin nan be bu i anunnflin i fɔundi-mmla su, fɔundi-mmla nga be klɛli i fluwa nga be flɛ i kɛ "mɛn i takawa i bo fluwa".

Tikle 9

Be kwla'a be tra-man sran ngbɛn sa, be kwla'a be wlɛ-mɛn i bisua, be kwla'a be tu-mɛn i mɛn kun su ngbɛn sa.

Tikle 10

Sɛ be sanman sran, nɔn ndrumun tran nun, ndɛ nga ti yɛ be sanman i, ɔ fata kɛ nzraa nun, nanwlɛ nun, jɔlɛ difuɛ mun, be nga be ti nun-man sran fi bo'n, mɔ be ti nanwlɛ sran, be yɛ ɔ fata kɛ be ken i sɔ ndɛ liɛ niɔn: be yɛ be kwla se kɛ sɛ ɔ wo i ndɛ fɛ su o, sɛ kusuman, nzanman mɔ be sanmanin i, ɔ ti atin su o.

Tikle 11

1. Sran kwla nga b'a sɛnmɛn i ndɛ kun ti, kɛ be nian kan ndɛ mɔ be nian bu-man, i sɔ fuɛ'n be kwla'a se'a kɛ i ndɛ yo'a fɛ. A wun kɛ be kwla be se sɔ, san b'a di jɔlɛ, be ngba be ngba be nyrun, ato a wlu'a nun, be nga be ko jɛn i sin i ti kplilɛ b'a jran.

2. Be kwla-man be bu-man ndɛ be gue'ɛ sran kun su; sɛ ndɛ ti yɛ be sɛnmɛn i, i nun nga ɔ fa ye sa sɔn, mmla wie fi, i nvle liɛ su mmla o, mɛn nun mmla o, be bu'ɛ i sɔ like liɛ'n kɛ ɔ ti like tɛ. I ng'ɔ wuka su, yeɛ kɛ alamandi nga be fu i, bisua nga be wlɛ i, be nuan kwla'a tra-man nga be fa be yo i sɔ titi'n

Tikle 12

Be kwla'a be wla-man be nuan sran kun i awlo nun ndɛ mun be nun ngbɛn, i awlo nun ndɛ i tranwlɛ, i fluwa nga ɔ klɛ'n, i fluwa nga be klɛ i, be kwla'a be kɛn'ɛn i wun ndɛ ngbɛn, be kwla'a be saci i dunman ngbɛn. I sɔ ninge liɛ mun be ti, ɔ fata kɛ mmla mun be sasa sran kwlakwla.

Tikle 13

1. Sran kwlakwla ɔ kwla wlanwlan sin, nvle kun nun, lika nga ɔ klɔ kɛ ɔ tran'n ɔ kwla se kɛ wa ye n klɔ kɛ n tran.

2. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ ɔ jaso nvle kun su ɔ kɔ lika nfle; ɔ kwla jaso ibɔɔ nvle liɛ'n su, kpɔkun ɔ kwla sɛ i sin ɔ ba i nvle liɛ'n nun yekun.

Tikle 14

1. Sɛ nvle kun su be kle sran kun yalɛ, sran sɔ'n ɔ le atin ɔ kɔ mantan nvle ufue mɔ ɔ kwla sɔ i nun ɔn.
2. Sange i sɔ atin liɛ'n, wɔ nga a ye sa tɛtɛ mɔ ɔ kɔ-man Mɛn b'Anyia be ndɛ liɛ su'n, wɔ nga a ye i sɔ sa tɛ mɔ fata kɛ be sanman wɔ'n, sa kpa, a kwla'a a jɛn-mɛen i sɔ atin su kan-man ndɛ.

Tikle 15

1. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ ɔ nyen i auliɛ nvle
2. Be kwla-man be se-man sran kun kɛ, ɔ fin andɛ a le'a auliɛ nvle wie kun, i sa sɔ ngbɛn; kusuman, sɛ sran kun wan ɔ kaci i auliɛ nvle, ɔ le atin kaci.

Tikle 16

1. Kɛ be ko nyin yasua kun ɔ nin bla kun, be le atin be ja be wun, be taka be awlo; ɔ fata kɛ ndɛ kɛ nvle ufle nun sran, mɛn ufle nun sran, like sɔwa wafa ufle sran, ɔ fata kɛ i sɔ angundan wlu nun. Be aja nun, be nyɔn be sɛ; be nun kun se'a kɛ ɔ tin kun su: i blɛ nga be ja o, kɛ be titi aja nun o.
2. A wun kɛ be ja'n, uun be nyɔn be nuan w'a yekun, be klun klo su.
3. Awlo bo ɔ ti kɛ ananganman like sa, ye ɔ ti nvle kun su sa i olui niɔn; ɔ fata kɛ nvle ɔ nian su kɛ i nyima sa, kɛ awa wukɛ i.

Tikle 17

1. Sran kwlakwla, i kungba anzɛ, ɔ nin sran ufle mun anzɛ, ɔ kwla le i ti bo nun like.
2. Be kwla'a le'a sran fi i ti bo nun like i sanun.

Tikle 18

Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ ɔ bu i ti bo nun angundan, ɔ nyen i klun ndɛ, ɔ kwla sɔ i like wafa nga ɔ klo i'n; kɛ ɔ fin i lɛ kusuman, sɛ i wan ɔ kaci nan ɔ sɔ like ufle'n, sɛ i wan ɔ bu akundan ufle'n, ɔ le atin ɔ kaci. Sɛ i wan i klun akundan liɛ'n, i like sowa liɛ'n, sɛ i wan ɔ bo be jɔ, i ba kungba o, ɔ nin sran ufle mun o, ɔ le atin ɔ bo be jɔ; sɛ kusu i wan ɔ ye i like aswre nun, ɔ le atin yo. I kwlaa ngo'lɛ, ɔ kwla klɛ i fluwa nun, ɔ kwla yo like kwlakwla nga fata kɛ ɔ yo; sran fi kwla'a tannin i atin.

Tikle 19

Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ bu i bɔɔ ti bo nun akundan, ɔ kɛn i klun ndɛ nga i wan ɔ kan'n. I sɔ i sin yeɛ kɛ sɛ ɔ kɛn i klun ndɛ'n, be kwla-man be kle'ɛ i yalɛ; i sin nin yeɛ kɛ ɔ le atin kunde ndɛ mun be tilɛ; i kusuman kwla bo ndɛ ɔ nin nzɛbua mun be jɔ kle sran mun; like kwlakwla nga ɔ kwla fa bo i sɔ jɔlɛ liɛ, ɔ fa bo; ɔ nun-man i ti nun kaan kɛ awe wo nvle mun b'afien.

Tikle 20

1. Sran kwlakwla ɔ le atin ɔ nin sran ufue mun be ya anyia; ɔ kwla wlu anuanzɛ nga ɔ ti'a nzajɛ anuanzɛ nun.
2. Be kwla'a be mianmian-man sran kun ɔ wlu-man anuanzɛ kun nun.

Tikle 21

1. Sran kwlakwla ɔ le atin mɔ, i bɔbɔ i nvle liɛ'n su, ɔ tran awa i juman be ti, sɛ nɛn i bɔbɔ trele sa, ɔ kwla yo i janunfuɛ.
2. Sran kwlakwla ɔ le atin, nán ndrunmun kan tran nun, mɔ di i bɔbɔ i nvle'n su awa juman.
3. Nvle kun su i sran unmwah mun, be ye be man nvle sɔ i su gbɛngbɛn be fangan. I sɔ'n ti, ɔ fata kɛ be yo manwɛ nun vote, nan sran mun be ndɛ nga ɔ wo be klun, b'afɛ i sɔ b'a kan vote'n le nuan; kɛ i nuan ko ju'n, ɔ fata kɛ ɔ sɛn i wun; sran ngba vote o, aswre vote o; i kwlaa nga ɔ yo ɔ, vote i yowa, nan mianmianlɛ tran nun, sran kun i klun vote yɛ ɔ vote ɔ.

Tikle 22

Sran kwlakwla, kɛ mɔ ɔ ti nvle kun su sran'n, ɔ fata kɛ ɔ nyan awa sran anwukalɛlikɛ, ɔ le awunnyanmblusɛ atin, awasranwukalɛ atin, be nyin su yiyilɛ ninge atin; i sɔ ninge mun yɛ be ti sran kwlaa cinjin, be yɛ be yi sran i sran lika nglo ɔ, be yo i fɔundi-mmla be dan; i sɔ'n fin nvle kun i mandrɛn bowa nun, ɔ fin mɛn mun be wun wukawa nun, ɔ fin nvle kun i siesiewa nun, ɔ fin nvle kun i nun anyanbewun ninge mun nun.

Tikle 23

1. Sran kwla ɔ le atin mɔ ɔ di i bɔbɔ i klunklo juman, juman i fa diwa ɔ nin i akatua be ti i klunsu; ɔ fata kɛ be nian i su, nan man ɔ tran sa ngbɛn kɛ ɔ nyan-man juman
2. Sran kwlakwla i juman nga ɔ di, i su sika cɛ yɛ ɔ fata kɛ be mɛn i ɔ, ɔ le'a kɛ sran kun ɔ le i akatua, sran kun ɔ le i akatua
3. Sran kwlakwla, kɛ ɔ di juman'a ɔ fata kɛ i akatua nga be tuɛ i'n, ɔ ju i bɔbɔ, i yi ɔ nin i mma mun be wun siesielɛ kɛ ɔ fata kɛ sran fa siesie i wun sa. Sɛ akatua sɔ'n ju-man, awa wuka suɔ ɔ yo ye.
4. Sran kwlakwla ɔ nin i wiengu mun be kwla be taka jumandilɛ anuanzɛ, sran kwlakwla ɔ kwla wlu i sɔ anuanzɛ liɛ nun ɔ fa kpɛli i like nga ɔ lo i i ti.

Tikle 24

Sran kwlakwla, kɛ ɔ di juman'n, ɔ le atin ɔ lo unmiɛn, ɔ le blɛ wie ɔ ɔ yiyi i nyisu ɔ. ɔ fata kɛ dɔ nga mɔ ɔ fa di juman, nan ɔ cɛ ngboko; yɛ afuɛ kun nun i blɛ mɔ ɔ di'a juman, ɔ fata kɛ be tuɛ i kalɛ.

Tikle 25

1. Sran kwlakwla ɔ fata kɛ i sa nun yo fɛ nan w'a kwla w'a ye i wun ayre, w'a kwla w'a siesie i wun, i bɔbɔ nin i yi nin i mma mun, kɛ ɔ ti kɛ alilɛ dilɛ liɛ'n, tralɛ wlawa'n, lawlɛ'n, be wun ayre yelɛ'n, blɛ mɔ ɔ di'a juman'n, mɔ ɔ tɔ tukpakilɛ'n, sɛ ɔ kwla'a nun'n, sɛ ɔ wo angbeti nun'n, sɛ w'a yo oke'n; sa yalɛ kwlakwla nga ɔ tɔ i su mɔ i sa nun a wie'n, ɔ fata kɛ awa wukɛ i.
2. Blata ɔ nin ba kangan mun, ɔ le be wukalɛ liɛ'n mɔ awa wuka be ɔ. Ba kangan kwlakwla, kanzɛ be wu be gua su o, kanzɛ be wu be aja nun o, be kwlakwla ɔ fata kɛ awa sasa be.

Tikle 26

1. Sran kwlakwla ɔ la atin mɔ be kle i fluwa. Sran fluwa klelɛ'n, kɛ ɔ fa ju kɛ sua blu su'n, sika tuale nun-man nun. ɔ fata kɛ ba kangan mun be ngba be kɔ suklu, be nun kun le'ɛ ti kɛ ɔ kɔ-man. Suklɛn nga be kle blalɛ juman nin juman dilɛ nun, i sɔ suklu'n, ɔ fata kɛ ɔ tru; suklu dandan mun be nun wlulɛ i atin, ɔ fata kɛ be tike man sran kwlakwla; be kpa'a sran mun be nun, sran kun ɔ nin i like liɛ mɔ ɔ kwla yo ɔ.
2. ɔ fata kɛ fluwa klelɛ ɔ yi sran i sran lika i nglo, ɔ yo man sran mun be bo nyan, ɔ yo man be nyin yi sran-mmla mun ɔ nin fɔundi-mmla nga ɔ ti fɔundi-mmla be bɔ'n. Fluwa klelɛ ɔ fata kɛ ɔ yo man ndidilɛ ba sran mun b'afien, ɔ yo man sran mun be yaci sran kun nun ɔ yo i klunklo ninge, man janvɛ dilɛ ɔ ba mɛn mun b'afien, sran nvle mun b'afien, like

sɔfue mun be wafa b'afien. Fluwa klele i kungba yekun, ɔ fata ke ɔ man "Men mun be Bo Yekun Anyia" be ninge nga mɔ be yo mɔ alaje ko ɔ mɔn nun.

3. Sie mun ɔ nin nien mun, be ye ɔ fata ke be kunde fluwa i klele wafa nga ɔ nin be mma mun fata ɔ.

Tikle 27

1. Sran kwakwla ɔ le atin mɔ, i nvle lie'n su ninge mɔ ɔ ti ke be nyin su yiya ninge, be sa ti ninge, aguin ninge, ɔ le atin ɔ ye i sɔ ninge wie, ɔ le atin ɔ di su wie; ɔ le atin ɔ wuka be yo be nyrun kole ninge mun; afin se mblusue fite su, ɔ le atin di wie.

2. Sran kun, se ɔ di i be nyrun, kole aguin juman, ɔ klei fluwa, ɔ di aguin nan se i duman fite su ɔ, i mblusue fite su ɔ ti ilie.

Tikle 28

Sran kwla ɔ le atin ɔ kunde ke sran mun b'afie, men mun b'afien ɔ ye flɔɔ, i sɔ nan sran-mmla ɔ nin fɔundi nga be kan be nde Nde nga nun, b'a su mma.

Tikle 29

1. Sran kun, ɔ fata ke ɔ yo like men i nvle mɔ i nun ye i bɔɔ ɔ kwla di i fɔundi, ɔ kwla bo nyan.

2. Sran i sran-mmla nin i fɔundi su dile ɔ le'a awielie ufle, san awielie nga i nve su mmla mun be sieli ke ɔ fata'a ke sran kun i sran-mmla nin i fɔundi su dile ɔ tannin sran ufle mun be lie atin. I sɔ nin ye man be kwla fa atin ndenman kpa su, aunje ɔ ba nvle nga mɔ i su kpen siele ɔ wo sran kwakwla sa nun nun.

3. Sran-mmla nin fɔundi ng'ɔle be kwla'a fa-man be yo'a like fi mɔ ɔ kaci i sin si Men mun be Bo Yekun Anyia be atin lie'n

Tikle 30

Awa kun, sran akpasua, sran kun, be kwla'a be jran-man de nga i nun tre ba kun su be se'a ke be le atin mɔ be di juman wie, be yo ninge wie mɔ ɔ ti sran-mmla nin fɔndi nga be wo ye be sakiwa.
